

DATUM 14-7-2021
AAN Provinciale Staten / commissie RGW
VAN Gedeputeerde Hanke Bruins Slot
ONDERWERP Geen uitbreiding voor subsidie agrarisch natuurbeheer 2022

Inleiding

Subsidiestelsel voor agrarisch natuur- en waterbeheer

Op 30 april 2015 hebben Provinciale Staten van Utrecht (PS) de Subsidieverordening natuur en landschapsbeheer provincie Utrecht 2016 (SVNL2016) vastgesteld. Op basis hiervan kan de provincie subsidie verlenen voor natuurbeheer en agrarisch natuur- en waterbeheer. Het inhoudelijk toetsingskader voor het verlenen van de subsidies wordt gevormd door het Natuurbeheerplan (NBP), dat GS jaarlijks vaststelt.

Op basis van de SVNL2016 komen alleen (agrarische) collectieven (verenigingen van agrariërs/grondgebruikers) in aanmerking voor een subsidie voor agrarisch natuur- en waterbeheer. De collectieven vragen bij de provincie subsidie aan voor alle deelnemende agrariërs in hun werkgebied. De collectieven sluiten na het verkrijgen van de subsidie, contracten met de individuele agrariërs over het door hen uit te voeren beheer. In de provincie Utrecht zijn provinciedekkend zeven collectieven actief.

Het subsidiestelsel voor agrarisch natuur- en waterbeheer is een landelijk stelsel. Alle provincies stellen weliswaar hun eigen verordening vast, maar deze is gebaseerd op een landelijk model en landelijke afspraken. Bij de uitvoering vindt ook steeds landelijke samenwerking en afstemming plaats tussen het rijk, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), Boeren Natuur (de overkoepelende organisatie van alle agrarische collectieven in Nederland) en alle provincies.

Subsidieverlening aan collectieven

In 2015 heeft een eerste openstelling van de SVNL2016 plaatsgevonden en zijn aan alle zeven agrarische collectieven in de provincie Utrecht subsidies verleend voor de periode 2016 tot en met 2021. In de jaren daarop hebben ook steeds openstellingen plaatsgevonden en hebben op basis daarvan uitbreidingen van de verleende subsidies plaatsgevonden. In de provincie Utrecht is het ANLb in de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. De subsidie voor ANLb is in de periode 2016-2021 toegenomen van € 2,9 mln. in 2016 tot € 7,3 mln. in 2021.

In 2018 heeft de Europese Commissie (EC) bij een audit geconstateerd dat in 2016 en 2017 landelijk in veel gevallen te grote uitbreidingen van de beschikkingen hebben plaatsgevonden. Volgens de EC hadden voor deze uitbreidingen nieuwe beschikkingen dienen te worden afgegeven. Om die reden is in overleg tussen de EC, het rijk en provincies er landelijk voor gekozen om eind 2020 zgn. herbeschikkingen af te geven voor alle in 2015 verleende subsidies voor agrarisch natuur- en waterbeheer. Deze herbeschikkingen zijn eind 2020 door alle provincies, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020, afgegeven voor de periode 2020 tot en met 2025. De eerder verleende subsidies eind 2015 zijn per 31 december 2019 vastgesteld. Ook de provincie Utrecht heeft voor de zeven agrarische collectieven nieuwe beschikkingen (herbeschikkingen) afgegeven en de eerder verleende subsidies vastgesteld. Bij de nieuwe beschikkingen is uitgegaan van de verleende subsidies, inclusief alle uitbreidingen die hebben plaatsgevonden, waardoor de herbeschikkingen vooral neerkomen op een verlenging van de subsidieperiode. Over het afgeven van de herbeschikkingen bent u ook in de Jaarstukken 2020 geïnformeerd.

Rijk, provincies, Boeren Natuur en alle agrarische collectieven hebben ook afgesproken dat alle collectieven in 2022 een beroep zullen doen op herziening van de verleende herbeschikkingen met als doel deze eind 2022 te laten vaststellen en (opnieuw) nieuwe beschikkingen af te geven voor agrarisch natuur- en waterbeheer voor de

periode 2023 tot en met 2028. Dit is mogelijk en wenselijk omdat vanaf 2023 een nieuw Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie (EU) van kracht wordt. Dit heeft tot gevolg dat de verlenging van de subsidieperiode in de praktijk tot één jaar beperkt zal zijn, tot en met 31 december 2022. Het voornemen van Rijk en provincies is om de subsidiemogelijkheden vanaf 2023 te verbreden, met subsidiemogelijkheden voor maatregelen op het gebied van water, bodem en klimaat.

Landelijk is verder afgesproken, na overleg met de EC, dat uitbreidingen van de subsidies in het vervolg niet meer dan 20% mogen bedragen van de oorspronkelijk verleende subsidies. Voor grotere uitbreidingen dienen nieuwe beschikkingen te worden afgegeven. Hiervoor zullen de subsidieregelingen door alle provincies worden aangepast.

Geen uitbreiding subsidie agrarisch natuurbeheer in 2022

Vorig jaar heeft u erop aangedrongen om uitbreiding van de subsidie agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) voor 2022 opnieuw mogelijk te maken.

ANLb is erg belangrijk voor de provincie Utrecht en een uitbreiding hadden we graag willen realiseren, maar in de loop van dit jaar hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan waardoor er op landelijk niveau voor gekozen is om voor 2022 niet open te stellen. Die ontwikkelingen zijn als volgt:

1. Het landelijk budget voor ANLb voor 2022 is vastgesteld op € 80 mln., 75% te financieren uit EU-middelen en 25% door de provincies. Volgens de huidige conceptvoorstellen voor het NSP (Nationaal Strategisch Plan, de Nederlandse invulling van het nieuwe GLB) bedraagt het landelijk budget voor ANLb voor de jaren € 2023 t/m 2028 eveneens € 80 mln. per jaar, ook voor 75% te financieren uit EU-middelen en 25% door de provincies. Het bedrag van € 80 mln. is gebaseerd op (de omvang van) de huidige beschikkingen (beheerjaar 2021). Voor een uitbreiding in de provincie Utrecht voor 2022 is om die reden geen Europese cofinanciering meer beschikbaar, waardoor een uitbreiding voor 2022 volledig voor rekening van de provincie Utrecht komt. Uitgaande van de uitbreidingswensen van de collectieven zou dit neerkomen op een bedrag van ca. € 0,6 mln. per jaar.
2. Beschikkingen hebben in principe een duur van zes jaar. Om die reden is de verwachting dat de EC zal verlangen dat bij een beroep op herziening van de verleende herbeschikkingen (zie hierboven), de herbeschikkingen worden overgenomen in de voor 2023 t/m 2028 af te geven nieuwe beschikkingen. Dit geldt ook voor een uitbreiding voor 2022. Hierdoor bestaat het risico dat de uitbreiding ook voor de jaren 2023 t/m 2028 volledig voor rekening van de provincie Utrecht komt.
3. De provincie Utrecht is de enige provincie die daadwerkelijk voornemens was voor 2022 open te stellen. De huidige subsidieregeling en de werkwijze van Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO), die verantwoordelijk is voor de uitbetaling van subsidies en declaraties daarvoor bij de EU, zijn er niet op ingericht dat onderdelen van een beschikking volledig voor rekening van een provincie komen. Bij een uitbreiding voor 2022 moet hiervoor speciaal voor de provincie Utrecht een oplossing worden gezocht. Ook hieraan zijn volgens RVO de nodige risico's verbonden.
4. Subsidiëring van de uitbreiding voor 2022, buiten de bestaande regeling om, is om juridische en staatstechnische redenen niet mogelijk.
5. Volgens de huidige conceptvoorstellen voor het NSP zal het ANLb worden verbreed met doelen op het gebied van klimaat, bodem en water. Hiervoor zullen, aanvullend op het landelijk budget voor ANLb van € 80 mln. per jaar, extra middelen beschikbaar worden gesteld. Dit zal wellicht mogelijkheden bieden om vanaf 2023 (geheel of gedeeltelijk) alsnog aan de uitbreidingswensen van de collectieven te voldoen.

Dit heeft tot gevolg dat, overeenkomstig de landelijke lijn, ook in de provincie Utrecht geen openstelling ANLb voor 2022 zal plaatsvinden en gewacht zal worden tot de nieuwe periode die start per 2023. De collectieven en waterschappen zijn hierover geïnformeerd en begrijpen de argumenten, maar vinden het, net als wij, spijtig dat uitbreidingen niet kunnen plaatsvinden in 2022. Zoals hierboven al aangegeven is het ANLb in de provincie Utrecht de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. De subsidie voor ANLb is in de periode 2016-2021 toegenomen van € 2,9 mln. in 2016 tot € 7,3 mln. in 2021.